

El subjecte indeterminat

En una oració com *Hom es recorda encara d'aquell fet*, en què usant-se un verb pronominal com *recordar-se* ja no es possible de tornar a recórrer al pronom feble *es*, el pronom fort *hom* resol perfectament la designació del subjecte indeterminat; dit altrament, és un instrument gramatical idoni per a indicar que l'acció del verb és realitzada per una persona indeterminada. Com dèiem ahir, l'oració *Es recorda encara d'aquell fet* no té un subjecte indeterminat sinó sobretot: ell o ella, la persona de qui parlàvem (i que un interlocutor que hagués perdut el fil de la conversa demanaria que l'hi preciséssim).

Es ben cert, doncs, que el pronom fort *hom* és una bona eina gramatical de la qual farem bé de no prescindir com si fos un arcaisme irrecuperable, perquè és en alguns casos el que ens permet de fer la construcció més arrodonada, la que arriba a expressar més perfectament la idea que volem comunicar. Però no es pot negar —seria negar l'evidència— que, de fet, se'n pot prescindir, tal com demostra clarament el llenguatge viu de la immensa majoria dels parlants actuals de la nostra

llengua. La solució més usual per a l'expressió del subjecte indeterminat tothom sap que és amb el pronom feble *es*, l'ús del qual, però, com hem vist, comporta algunes limitacions. També es pot resoldre amb l'anomenada veu passiva, però que és d'ús encara molt més limitat. I, amb certs verbs, especialment de comunicació, amb algunes formes personals: *Diuen que hi haurà un dal·tabatx*, *M'ho han explicat al cafè*, *Dirieu que és boig*.

Però els autèntics concurrents del pronom *hom* —amb verbs pronominals com és ara *recordar-se*, *adonar-se*, *abstenir-se*, *queixar-se*, etc.— són d'altres pronoms i frases pronominals, i àdhuc algun grup nominal, que no s'esmenten gaire sovint. El grup nominal *la gent*, per exemple, pot reemplaçar *hom* en la frase abans indicada: *La gent encara es recorda d'aquell fet*. Podriem dir, encara, *Hi ha qui encara es recorda d'aquell fet*, *N'hi ha que encara es recorden...*, *Alguns encara es recorden...* Anàlogament, *Tothom es queixa*, *Molts se'n van adonar*, *Aquí un es pot esplaiar*, etc. El grau d'indeterminació és en moltes d'aquestes solucions més limitat i *hom*, per tant, admet un ús més general. En definitiva, es tracta de conèixer els recursos de la llengua i triar el més adequat, a fi de suplir, o d'esmenar, l'elocució espontània.